

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jméno autora: Mgr. Věra Kocmanová

Datum vytvoření: 16. 9. 2013

Číslo DUMu: VY_12_INOVACE_04_CJL_NP2

Ročník: I.

Český jazyk a literatura

**Vzdělávací oblast: Jazykové vzdělávání a komunikace,
Estetické vzdělávání**

Vzdělávací obor: Jazyk a komunikace

Tematický okruh: Řeč a jazyk

Téma: Charakteristika češtiny

Metodický list/anotace: Charakteristika češtiny, výklad s použitím interaktivní tabule

ČEŠTINA

MATEŘSKÝ JAZYK – mluvila jím naše matka

- byli jsme v něm vychováni

- učení, myšlení, poznávání světa

NÁRODNÍ JAZYK - reprezentuje nás jako příslušníky českého národa

ŽIVÝ

SLOVANSKÝ

ZE SKUPINY INDOEVROPSKÝCH JAZYKŮ

FLEXIVNÍ

PATŘÍ MEZI STO NEJUŽÍVANĚJŠÍCH JAZYKŮ SVĚTA

Kolik jazyků existuje na světě?

Uvádí se 3000 – 5000 jazyků.

Proč nelze zjistit přesný počet?

Těžko se rozlišuje nářečí od jazyka.

Do kolika jazyků byla přeložena byla přeložena BIBLE?

2422

POČTY MLUVČÍCH V MILIONECH

1.MANDARINSKÁ ČÍNŠTINA 873

2.ŠPANĚLŠTINA 322

3.ANGLIČTINA 309

4.HINDŠTINA 180

5.PORTUGALŠTINA 177

7.RUŠTINA 145

9.NĚMČINA 95

27.POLŠTINA 42

75. – 77. ČEŠTINA 11

Zdroj The World Almanac 2006

Řada jazyků postupně vymírá.

Mezi nejvzácnější patří:

TAUŠIRO – (oblast Peru) v roce 2008 jím mluvil
pouze jeden člověk

KAIXANA – (Brazílie) v roce 2006 jím mluvil
pouze jeden člověk

LEMERIG – (ostrov Vanuatu) v roce 2009 jím
hovořili dva lidé

DĚLENÍ:

SPISOVNÁ:

A) SLOVA SLOHOVĚ NEZABARVENÁ – VČELA, JÍST, SNÍH, VIDĚT, A, NEBO

B) SLOVA SLOHOVĚ ZABARVENÁ:

1. HOVOROVÁ: mluvená podoba spisovného jazyka, bez slov archaických a knižních (elektrika, koukat, baloňák)

2. BÁSNICKÁ: používá se v poezii
(luna, oř, tajnosnubný, kráčivec)

3. ODBORNÁ: termíny, ustálené pojmenování
pro vědecká fakta, jevy, děje (synonymum,
akciová společnost, prvosenka jarní)

4. KNIŽNÍ: veřejné projevy slavnostního rázu
(robě, uzříti, chrabrý, prodlévat, počín,
odebrat se, břímě, býti dalek)

NESPISOVNÁ

1. OBEČNÁ: užívá se v běžné denní situaci

- vznikla ze středočeského nářečí
- používá expresivní výrazy
(vokno, mlíko, chrnět, furt, holka)

2. NÁŘEČÍ: výsledek územní diferenciacie českého národního jazyka

- na omezeném území
- nejvýraznější na Moravě a ve Slezsku
- např. hanácké, podkrkonošské, chodské

3. Profesní mluva – jazyk užívaný společenskými skupinami (mluvčí určitého povolání)

- ekonomické, stručné vyjádření
(slepák, třídnice, trafo)

Slang - vyjadřování zájmových skupin

- častěji se obměňuje

(bajle, koule, tříďas, mičuda, chíra)

4. Argot – mluva lidí žijících na okraji společnosti

- slouží k utajení skutečného významu

(šrajtofle, káča, bachař, mukl)

Slova, která mají původ v češtině

robot - vymyslel Josef Čapek pro R.U.R.

pistol - anglické slovo, které vzniklo z českého slova píšťala = husitská zbraň

houfnice - lehké dělo

dollar - souvisí s českým tolar

polka - tanec českého původu

hokus pokus - pokus označuje experiment, který se nemusí podařit

**Škrt plch z mlh Brd pln skvrn z mrv prv hrd
scvrnkl z brzd skrz trs chrp v krs vrb mls mrch
srn čtvrthrst zrn.**

Nejdelší česká věta složená pouze ze souhlásek
má 25 slov a celkem 82 znaků

V překladu:

Lakomý hlodavec z čeledi plchovitých, který pocházel z pohoří Brdy, kde bývá často mlha, a který byl plný skvrn od chlívské mrvy, nejdříve ze všeho hrdě scvrnkl z brzd skrze trs rostlin zvaných chrpa až do zakrslých stromů, jimiž byly v tomto případě vrby, pochoutku srnek-potvor, kterou bylo čtvrt hrsti zrní.“